

XXVI. Kaupungin yleisten töiden hallitus.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen vuodelta 1924 laatima kertomus oli seuraavansisältöinen:

Kaupungin yleisten töiden hallitukseen kuuluivat vuonna 1924: puheenjohtajana varatuomari A. Palmgren, varapuheenjohtajana insinööri M. M. Muoniovaara sekä jäsenenä ammattijärjestön puheenjohtaja E. Huttunen, insinööri G. Idström, arkkitehti W. Palmqvist, arkkitehti A. Toivonen ja sähkötyömies O. W. Oksanen. Kesäkuun 11 p:nä myönnettiin varatuomari, sittemmin ministeri A. Palmgrenille omasta pyynnöstään vapautus hallituksen puheenjohtajantoimesta ja jäsenyydestä, sekä valittiin hänen sijaansa varapuheenjohtajaksi, insinööri M. M. Muoniovaara sekä jäseneksi ja varapuheenjohtajaksi insinööri E. Moring. Hallitus kokoontui 51 kertaa ja käsitteli silloin 1,070 asiaa sekä lähetti 527 kirjettä. Sihteerinä hallituksessa toimi valtioneuvos G. A. Gröndahl.

Asioista, joita käsiteltiin selontekovuonna ansaitsevat huomiota seuraavat: Munkkisaaren yhdistäminen satama-alueeseen; Makasiinirannalla olevan makasiinin keskiosan korottaminen yhdellä kerroksella; uuden sillan rakentaminen satamaradan yli Arkadiakadun varrella kuin myös sementtiputkijohdon rakentaminen avonaisen ojan asemasta Pakaan kadulta Sörnäsinsäkeyhtiön alueen halki ja Sörnäsinsäkeyhtiön satamaradan alitse pääviemärijohtoon; Länt. Viertotien laajentaminen Hakasalmen puistosta pohjoiseen päin ja sanotun tien kiveäminen Länt. Henrikinkadulta kansallismuseoon.

Vuoden kuluessa loppuunsaoritettiin vuonna 1923 alotetut 4 asuinrakennusta korttelissa n:ossa 584 sekä 4 asuinrakennusta korttelissa n:ossa 585 Vallilassa kuin myöskin työt Kaisaniemen kansakoulurakennuksessa sekä asuinrakennuksessa keuhkotautisia varten Loviisankadun n:o 6—8 varrella.

Lausuntoja annettiin selontekovuonna tonttipaikkojen luovuttamisesta keuhkotautisairaalaan ja Punaisen Ristin sairaalaan varten, Topeliuksen muistopatsaan paikasta ja Botbyn tilan lunastamisesta. Hallitus hyväksyi periaatteessa Vallilan ja Pukinmäen yhteiskuntien rakennussuunnitelmat, mutta epäsi kysymyksen hautausmaan varaamisesta kirkosta eronneita henkilöitä varten ehdottaen tarkoitukseen sopivan alueen varaamista seurakuntain nykyisillä hautausmailla.

Hallituksen alaisena on ollut rakennuskonttori ja sen tilivirasto.

Rakennuskonttori toimi kaupungininsinöörin johdolla 7-osastoisena, nimittäin: satama- ja rautatieosasto, katu- ja lokaviemäriosasto, geodeettinen osasto, huonerakennusosasto, kaupungin asemakaava-osasto, puisto-osasto ja varasto-osasto.

Allaoleva taulukko osoittaa työväen lukumäärän konttorin eri osastoilla kunkin kuukauden lopussa:

Allaoleva taulukko osoittaa työväen lukumäärän konttorin eri osastoilla kunkin kuukauden lopussa:

Kuukausi.	Satama- ja rautatieosasto.	Katu- ja lokaviemäri-osasto.	Geodeettinen osasto.	Huonerakennusosasto.	Puistoosasto.	Varastoosasto.	Yhteensä.
Tammikuu ..	327	294	—	292	30	54	997
Heimikuu ..	367	331	—	327	20	61	1,106
Maaliskuu ..	391	332	—	314	15	63	1,115
Huhtikuu ..	370	349	—	323	68	57	1,167
Toukokuu ..	362	460	6	354	178	59	1,419
Kesäkuu	290	473	6	344	141	62	1,316
Heinäkuu ..	252	566	6	327	139	56	1,346
Elokuu	289	542	4	329	98	69	1,331
Syyskuu	312	593	5	222	73	72	1,277
Lokakuu	334	555	5	190	54	58	1,196
Marraskuu ..	384	428	—	223	43	54	1,132
Joulukuu ..	397	341	—	273	34	55	1,100

Vuonna 1924 maksettiin työntekijäin palkat seuraavien tariffien mukaan:

A m m a t t i.	Tammik. 1— syysk. 30.	Lokak. 1— jouluk. 31.
	Tuntipalkka, Smk.	
Sukeltajat	14: 20	15: 60
Koneenkäyttäjät	7: 10—7: 70	7: 80—8: 50
Viilarit	7: 20—7: 70	7: 90—8: 50
Sepät	7: ——7: 60	7: 70—8: 40
Peltisevät	7: ——7: 40	7: 70—8: 10
Kirvesmiehet ja puusevät	7: 10—7: 70	7: 80—8: 50
Laturit	7: 10—7: 70	7: 80—8: 50
Kiviporarit	7: ——7: 60	7: 70—8: 40
Muurarit (harmaakiven) ja kadunlaskijat	7: ——7: 70	7: 70—8: 50
Torvenlaskijat	6: 50—7: 30	7: 20—8: —
Sementtityömiehet	6: 60—7: 30	7: 30—8: —
Aputyömiehet	5: 60—6: 10	6: 20—6: 70
Rusnaajat	6: ——6: 30	6: 60—6: 90
Puistotyöläiset:		
miehet	5: 40—6: —	5: 90—6: 60
naiset	4: 40—4: 60	4: 80—5: 10
Yövahtit	4: 60—5: 30	5: 10—5: 80
Ajurit	12: —	13: 20

Kesälomaa myönnettiin kertomusvuonna 850 työläiselle yhteensä 8,223 päivää, kuten seuraavasta yhdistelmästä näkyy:

Osasto.	Työläisiä, jotka ovat nauttineet kesälomaa:			Kesälomaa nauttineita työläisiä yhteensä.	Kesälomapäiviä yhteensä.
	4 päivää.	7 päivää.	2 viik.		
Satama- ja rautatieosasto	39	44	201	284	3,278
Katu- ja lokaviemäriosasto	75	50	128	253	2,442
Geodeettinen osasto	—	—	—	—	—
Huonerakennusosasto	81	78	52	211	1,598
Puistoosasto	36	4	10	50	312
Varastoosasto	3	15	34	52	593
Yhteensä	234	191	425	850	8,223

Tapaturman kautta vahingoittui 41 työläistä, joille maksettiin avustuksena 9,284 markkaa sekä korvauksena sairaanhoidosta 5,328:05 markkaa. Kuudelle invaliidiksi tulleelle työläiselle maksettiin korvausta ja suoritettiin heidän puolestaan elinkorkorahastoon yhteensä 110,530:08 markkaa. Sen johdosta että 9:n invaliidin elinkorkoja on alennettu on elinkorkorahastoa voitu vähentää 47,905:02 markalla. Työläiset ovat olleet vakuutetut Keskinäisessä vakuutusyhtiö Sammossa.

Satama- ja rautatieosasto. Satamarakennusosastolla toimi vuoden varrella osastopäällikkö ja apulaisosastopäällikkö sekä 2 ylimääräistä insinööriä ja yksi piirustaja, mikä viimeainittu erosi toukokuussa. Sittenkun osasto elokuussa siirrettiin rakennuskonttorista Kasarmink. 21 kaupungin taloon n:o 22 Mariankadun varrella ja sai siellä tarpeeksi tilavan huoneiston, otettiin syksyn kuluessa lisää yksi insinööri ja 2 piirustajaa. Yksityiskohtaisesta kirjapidosta ja rekisteröimistyöstä huolehti vuoden kuluessa 2 konttoriapulaista. Sitäpaitsi on syyskuusta alkaen yksi vahtimestari ollut osaston palveluksessa.

Suoranaisesta työnjohdosta osaston työpaikoilla huolehti vuoden alussa 10 rakennusmestaria, 5 työnjohtajaa ja 1 varastokirjuri. Kun Länsisataman satamatöiden ylläpidon rakennusmestari toimi kuolemantapauksen johdosta lokakuussa oli joutunut vapaaksi otettiin insinööri hoitamaan näitä tärkeitä töitä. Samaten asetettiin paikallisinsinööri johtamaan Rahapajanlaiturin vaativia pidentämistöitä. Vuoden lopussa oli työnjohto 2 insinöörin, 9 rakennusmestarin, 5 neljännysmiehen, 1 nosturipäällysmiehen ja 1 varastokirjurin huostassa.

Työvoima oli suurin maalisi- ja joulukuussa, jolloin se nousi 391—397:ään ja pienin heinä- ja elokuussa eli 252—289 miestä.

Hallitukselle esitettiin 110 asiaa, joista 51 koski uutistoimenpiteitä tai rakennustöitä ja 59 henkilö- ja palkkakysymyksiä. Tätäpaitsi annettiin 4 kirjallista lausuntoa satamahallitukselle. Seuraavat työt suoritettiin:

Laiturikorjaukset käsittivät, paitsi tavannukaista ylläpitoa, suojeleusparrujen uudistuksen Hietalahden rautatien laiturin varressa, Makasiinirannan pohjoisosassa ja Etelä salaman Linnanlaiturilla. Sitäpaitsi varustettiin Keittohuonelaiturin uudella lankkukannella. Keisarinkarinlaituri, jossa oli huomattu painumisia, tutkittiin ja havaittiin että laituriarikut olivat osittain saaristolaivojen potkureista johtuvan virtaveden huuhtomat. Enemmän painumisen ehkäisemiseksi kiillattiin arkit ja kivipenger täytettiin näiden juureen.

Osasto ylläpiti 52 purkaus- ja höyryvenesiltaa. Näistä rakennettiin Båtsvikin ja Toukolan sillat kokonaan uudestaan. Soutuveneitä varten oli vuoden aikana 1,424 kiinnityspaikkaa 20 sillassa ja laiturissa.

Katajanokan kanavan rantaite korjattiin. Täytettä vastaanotettiin, paitsi satamarakennuksilla Länsisatamassa ja Katajanokalla, myöskin Taivallahdessa, Merisatamassa, Kaisaniemen ravintolan rannalla ja Kyläsaaren sillan luona.

Alasmenosiltoja jälle ei tarvinnut teettää syksyllä, minkä johdosta sitä varten myönnettyä määrärahaa säästy huomattavasti.

Ruoppausta suoritettiin kaupungin molemmilla ruoppauskoneilla. Tällöin ruopattiin Ruoholahdenrannan, Laivurinkadun, Neitsytpolun, Etel. Makasiinikadun, Linnanlaiturin sekä Siltavuoren- ja Hakaniemenrantakatujen varrella olevien likaviemärien suut. Sitäpaitsi ruopattiin Humallahden laiturin ja Taivallahden uuden laiturin luona, Laivanveistämön edustalla ja

Masut-sillan pohjoispuolella Sörnäsissä. Uusissa satamalaitoksissa ruopattiin Jaala- ja Laivarantojen sekä Rahapajanlaiturin luona, jolloin kustannus suoritettiin Länsi- ja Katajanokansatamia varten myönnetystä määrärahasta. Nostokauha-koneella puhdistettiin likaviemärin suu Lapinlahdessa. Ruoppauskoneella n:o I ruopattiin 11,000 m³:ä 93 työpäivässä ja ruoppauskoneella n:o II 40,000 m³:iä 160 päivässä. Ruoppauskone n:o II työskenteli 95 päivää Rahapajanlaituria pidennettäessä, osaksi erittäin kovassa ja kivisessä pohjassa. Kustannus itse ruoppaustyöstä, siihen laskettuna myös polttopuut, öljyt ja työnjohto, nousi 5: 90 markkaan ruoppauskoneelta n:o I ja 5₄ markkaan koneelta n:o II m³:iä kohti. Jos ruoppauskoneiden varustus- ja kunnossapitokustannukset laskeetaan mukaan kohoaa kustannus 10: 90 tai 11: 40 markkaan m³:iltä. Kuljetuskustannukset: nousivat 1: 75 markkaan m³:ä kohti, johon tulee lisää 1: 75 markkaa hinaajalaivojen kunnossapidosta ja 2: 20 markkaa ruoppausproomujen kunnossapidosta. Ruopattua määrystä tyhjennettiin 21,000 m³ Jätksaaren ja Saukon väliseen salmeen (Saukon- ja Mittarikatujen välillä). Loput 20,000 m³ nostettiin elevaattorilla ja täytettiin Saukonsalmeen Saukonkadun pohjoispuolella 4: 50 markan kustannuksin m³:ä kohti, johon tulee lisäksi kustannus elevaattorin kunnossapidosta 3: 70 markkaa sekä puolet elevaattorin muuttamiskustannuksesta 3: 90 markkaa m³:ä. Kustannus ruoppausaineen nostamisesta elevaattorilla suoritettiin Länsi satamaa varten myönnetystä määrärahasta.

Syvyysmittausta ja pohjantarkastusta toimitettiin m. m. Osakeyhtiö Ahjon tontin edustalla Hakaniemenrannalla, Munkki- ja Hernesaarilla, makasiinin n:o 4 luona Makasiinirannalla sekä läntisen pistolaiturin luona Sörnäsissä.

Eteläisen laiturihaaran pohjoisosa rakennettiin uudestaan, jolloin ulomainen rantasilta oikaistiin ja suojelusparru uudestaan rakennetulla osalla varustettiin suojusraudalla.

Sörnäsän painolastilaiturin itäinen osa rakennettiin uudestaan.

Rantasilta läntisen ja keskimmäisen pistolaiturin välillä, mikä vuonna 1923 oli osittain kaatunut, rakennettiin uudestaan puuarkkuna. Rantasilta oli aikaisemmin tehty kivistä paalupohjalla, jota ei vanhemman kivenheiton tähden ollut voitu laskea kiinteään pohjaan. Välttääkseen tämän proomurantasillan aiheuttamia suurempia kustannuksia tehtiin se mahdollisimman kevyeksi, ja ainoastaan ne osat hajonneesta rantasillasta, jotka vähensivät vedensyvyyttä, poistettiin.

Sörnäsän keskimmäinen pistolaituri rakennettiin kokonaan uudestaan ja varustettiin 3 rautatieraitteella, mitkä naulattiin tarpeellisen etäälle toisistaan. Tämän johdosta oli tarpeellista tehdä suurempia lujitustöitä. Vaihteet hankki ja asetti paikoilleen valtionrautatiet, joka v. 1914—15 oli poistanut ne ja sulkenut liikenteeltä keskimmäisen raiteen.

Ruoholahden läntisin purkauslaituri n:o 1 ja purkauslaituri n:o 3 Sörnäsän rantatiellä rakennettiin uudestaan, jolloin siltakansi ja kannattimet uudistettiin ja jotkut paalut korvattiin uusilla.

Taivallahteen vanhan teurastuslaitoksen edustalle rakennettiin uusi purkauslaituri. Laiturin paalut ovat, jäävahinkojen estämiseksi, kuormitetut kiviarkuilla vedenpinnalla. Epäedullisten pohjasuhteiden, rakennusajalla muodostuneen vahvan jään ja kivienpuutteen tähden osoittautui määräraha riittämättömäksi.

Uutisrakennustöitä Länsi satamassa jatkettiin osaksi Makasiiniyhtiön uuden tavaravajan luona laivarannassa, osaksi hiilisatamassa Saukkosaarella. Laivaranta rakennettiin valmiiksi tavaravajan kohdalla, jolloin rautatierai-

teet korjattiin, varustettiin 2 kaksinkertaisella raideyhteydellä (aikaisemmin 1 yksinkertainen Murtajakadulla) ja pitennettiin aallonmurtajaan saakka. Laituriosa Murtajakadun luona laskettiin I:ma nupulakivillä. Samaten kivettiin 6 m. leveä ajorata laiturista Hietasaarenkadulle sekä Murtajakadulla että molempien puusta tehtyjen tavaravajojen väliin, ja avonainen kenttä sepeleitiin. Rantasiltavesijohtoa pitennettiin Tarmokadun jatkokon saakka ja yhdistettiin täällä Hietasaarenkadussa olevaan johtoon. Nosturinkisko rantasillalla tehtiin valmiiksi 200 m. pituudelta. Vesijohtolaitos ja makasiiniyhtiö kustansivat kaksi viimeainittua työtä. Rautatietöimiston eteläpuolella oleva osa Hietasaarenkatua kivettiin prima nupulakivillä, minkä yhteydessä rautatieraitteet korjattiin ja lahonneet ratapölkkyt vaihdettiin uusiin. Yksinkertainen raideyhteys järjestettiin betonitavaravajan eteläpuolelle. Saukonlaiturin luona loppuunsaoritettiin vedenalaiset louhimiset. Tällöin tuli välttämättömäksi louhia noin 400 m³ enemmän kalliota kuin mitä alkujaan oli aiottu, koska kallio oli niin rikkinäinen että rantasillanperus oli laskettava satama-altaan pohjaan (9 m. 0-veden alle). Sittenkun 14.70 m. pitkä väliarkku oli laskettu Saukon länsipuolelle ja osaksi täytetty betonilla, laskettiin 42.25 m. pitkä lankuseinä Saukon edustalle. Tämän muotin takana betoneerattiin rantasiltaperusmuuri ja ankkuroitiin kallioon. Vuonna 1923 Saukon länsipuolelle upotetun 25 m. arkun etulokero täytettiin betonilla, jotapaitsi kaltevaa kallionpohjaa muutamissa lokeroissa tasoitettiin. Sittenkun aikaakuluttavaa ruoppaustyötä 30 m. pitkää läntistä arkkua varten oli jatkettu aina kesän loppuun asti, voitiin kivipenger täyttää ja laskea arkkua alas. 39 m. pitkä rantasiltamuuri 2 arkulla Saukon länsipuolella tehtiin valmiiksi, niin että ainoastaan rantasiltalista ja kiinnityslaitteet puuttuivat. Rautatieraitteita tehtiin 600 m:iä, jotapaitsi naulattiin yksi englantilainen ja yksi yksinkertainen vaihde. Saukonrannan ja Saukonkadun välillä (ent. Saukonsalmessa) oleva hiilivarastopaikka täytettiin Vaihdekadulta Saukon läntiselle niemelle siirretyn ruoppaus-elevaattorin avulla; noin 20,000 m³ mutätäytettä tyhjennettiin tänne. Sitäpaitsi jatkettiin täyttämistä kaupungilta tuodulla maalla ja kivillä, jolloin tulevien katujen paikat täytettiin kivillä. Saukon pohjoisniemekkeellä jäljellä olevan kallion louhimista jatkettiin ja louhitut kivet käytettiin täyteenä osaksi Saukonkatuun ja osaksi laiturin taa länsipuolella Saukkoa. Saukonsalmeen Saukon- ja Mittarikatujen välillä tyhjennettiin noin 21,000 m³ mutätäytettä, jonka kautta vedensyvyyttä vähennettiin noin 2.5 m:iin. Vilkkaan liikenteen takia Neptunkadun varrella oleviin hiilipaikkoihin täytyi Jungmanninkatu sepeleitä ja osittain varustaa ladotulla kivipohjalla. Lastautajankatuun pantiin yksi yksinkertainen vaihde ja naulattiin noin 30 m. pitkä raide. Yhteensä naulattiin Länsisatamassa 1,025 m. rautatieraitteita ja asetettiin 1 englantilainen ja 10 yksinkertaista vaihdetta ja 2 raideristeystä. Muita rautatieraitteita ei voitu teettää syystä että sidekiskojen ja pohjalevyjen hankinta oli myöhästynyt.

Kappaletavaramakasiinia ja rautatietöimistöä korttelissa n:ossa 150 Katajanokalla, joita varten menosääntöön oli varattu määräraha, ei vuoden kuluessa teetetty, koska on ollut kysymys useampikerroksisen rakennuksen rakentamisesta, joten kallisarvoinen tontti tulisi paremmin käytetyksi.

Hiilivarastopaikkojen ja hiililaiturin järjestämistä Katajanokalla aloitettiin ja toimitettiin tällöin täyttämistöitä Linnakadun kaakkoispäässä. Veden johtamiseksi pois Linnakadulta ja valtion alueelta rakennettiin kaksi viemärijohtoa Kruunuvuorenkadussa olevaan likaviemäriin. Sitäpaitsi aloitettiin vuonna 1915 osaksi poistetun Rahapajarannan äärimmäiseen pään purka-

minen. Ruopattiin ruoppauskoneella n:o II 9 m. syvyyteen koko uutta rantasiltaa varten sekä nosturilla Kanavakadun jatkoksa.

Rahapajanrantasilalle asetettiin 2 kpl. 2 ½—5 tonnin portaalinosturia varustettuna nostokauhalla hiilenpurkausta varten sekä 4 kpl. 2 ½ tonnin portaalinosturia, jotka ovat tarkoitetut ainoastaan kappaletavaraa varten. Nostureista hankittiin 1 kpl. 5 tonnin ja 2 kpl. 2 ½ tonnin nosturia Deutsche Maschinenfabrik A. G:lta Duisburgissa, kun taas toinen 5 tonnin nosturi hankittiin Ardeltwerkestä Eberswaldessa ja 2 kpl. 2 ½ tonnin nosturia Kone- ja Siltarakennusyhtiöltä Helsingissä. Toinen viimeksimainituista nostureista oli vuoden vaihteessa tekeillä. Nosturinraide tehtiin 120 m. pitkäksi. Kustannus maajohdosta, joka kulkee muuntajarakennuksesta Rahapajanrannalla nostureihin, merkittiin tälle tilille.

Tilapäistä purkauslaituria Neptunkadulla jatkettiin vuoden kuluessa 10 m:llä. Tämän kautta voivat pienemmät hiilihöyrylaivat, jotka laskevat laituriiin, purkaa lastinsa samalla kertaa kaikkien luukkujen kautta.

Kasvitieteellisen puutarhan rannalla suoritettiin ainoastaan pienempiä valmistavia töitä.

Määrärahasta rautateiden korjausta ja ylläpitoa varten käytettiin 59,000 markkaa kiveämiseen ja vaihdesiltojen kunnossapitämiseen satamaradalla ja Sörnäsin rantatiellä, kun taas ainoastaan 44,000 markkaa voitiin käyttää Ruoholahden, Vallilan ja Sörnäsin niemekkeen raiteita varten, joiden ylläpito kokonaan kuuluu kaupungille.

Satamaradalla laajennettiin leikkaus Marian sairaalan tuberkulosipaviljongin luona, jolloin suoritettiin maankaivuuta ja kallionlouhintaa ja tehtiin tukimuuri. Sitäpaitsi päätettiin, valtionrautateiden ehdotuksesta, rakentaa tilapäinen ulosveto-raide Jätkäsaaren liikennettä varten. Työ aloitettiin mutta oli se keskeytettävä koska valtionrautateiden omistamaa vahtikojua ei ajoissa siirretty pois.

Katajanokan järjestelyratapihan uudestijärjestelyä ei myöskään voitu suorittaa syystä että raideaine-hankinnat olivat myöhästyneet. Ainoastaan ulosveto-raide Rahapajanranta varten pidennettiin 120 m. Kanavakadun päähän saakka. Muuten suoritettiin ainoastaan kaivuutöitä, jotapaitsi hankittiin kiskoaineita ja vaihteita.

Hertonäsin rautatietä varten määrättyjen pakkoluovutuskustannusten takuumäärää ei vuoden kuluessa maksettu valtiolle.

Neljän rannalle ankkuroidun virutushuoneen hoito ja jään avoinna pitäminen maksoi 34,000 markkaa, niitten kunnossapito 22,000 markkaa ja 7 pyykkisillan kunnossapito 6,000 markkaa. Kyläsaaren ja Toukolan pyykkisillat rakennettiin uudestaan 8,000 markan ja 5,000 markan kustannuksin.

Satamatyömiehiä varten rakennettiin 3 tilapäistä oleskeluhuonetta, joista 1 Katajanokalle, yksi Eteläsatamaan Laivaveistämön luo ja yksi Jätkäsaarelle. Tarkoitus oli pystyttää siirrettäviä työläisvajoja, mutta koska sellaisia ei ollut käytettävissä täytyi teettää uusia vajoja. Nämä rakennettiin kaksinkertaisilla seinillä ja katolla sekä varustettiin kamiinalla ja sähkövalolla. Kustannukset nousivat tämän kautta puolta korkeammaksi kuin mitä oli arvioitu, eli 50,000 markkaan.

Mustikkamaan uimalaitoksella puhdistettiin miesosaston edustalla oleva pohja kivistä ja tasoitettiin 4 pursikuormallisella hiekkaa.

Länsisataman kulkuväylän valaistukseksi pystytettiin kaksi linjamajakkaa, toinen Lauttasaaren koilliselle niemelle ja toinen Saukonkarilla oleville linjatauluille. Aktiebolaget Gasaccumulator-yhtiön hankkimien majakkalyhtyjen

(Agaljus) hoidon ja ylläpidon on merenkulkuhallitus ottanut tehtäväkseen.

Kustannukset satamaosaston huoneiston talossa n:o 22 Mariankadun varrella vuokrasta ja polttopuista merkittiin tilille Arvaamattomat vuokrat ja vuokrankorotukset ja siivoamisesta, valosta y. m. rahatoimikamarin käyttövaroihin.

Hertonäsin satamassa ei nytkään suoritettu mitään töitä. Määräraha palautettiin vuoden lopussa kaupunginkassaan.

Hertonäsin rautatierakennuksella ovat työt supistuneet vahdinpitoon.

Pakaan teollisuusalueelle johtavaa rautatierataa varten myönnettyä määrärahaa ei ole vuoden kuluessa käytetty.

Salmisaaren kulkuväylän töihin ryhdyttiin syksyllä sittenkun kadun suunta oli määrätty ja ennakkomääräraha myönnetty. Työt käsittivät kalionlouhimista Salmisaarella ja penkereen eteläisen sivun täyttämistä salmen yli Lapinniemeen. Näitä töitä varten hankittiin veturi.

Kustannus osaston kaikkien erikoistyöaseiden ja työkoneiden kunnossapidosta merkittiin kullekin eri työtilille. Sitäpaitsi merkittiin sukelluskojeen 2 sukeltajaa varten, lajittelijalla varustetun kivenmurskaajan, kapearaideveturin, betonisekoittajan ja 2 sähkömoottorilla käyvän vintturin hankkimiskustannukset työtilleille.

Toisen viraston ja yksityisten laskuun osasto suoritti suurempia töitä kuin aikaisempina vuosina. Näistä mainittakoon kaivuutyöt rantasilta-vesijohtoja varten Laiva- ja Saukonrannoilla vesijohtolaitoksen puolesta, muuntajarakennus Rahapajarannalla ja kaivuutyöt voimavirtajohtoa varten ylimenopaikasta Saukonrannan muuntajarakennukselle, sähkölaitoksen laskuun sekä nosturikisko uuden makasiinin edustalla Laivarannalla Helsingin makasiiniyhtiön laskuun.

Satamaosaston menot, jotka nousivat 13,276,349: 25 markkaan jakautuvat:

Palkkaukset virkamiehille, työnjohtajille ja höyry-		
laivamiehistöille	Smk.	845,615: 50
Työmiesten tilitys	»	5,414,967: 26
Maksuja varasto-osastolle: tarveaineista	»	615,464: 30
» » » työpajatyöstä	»	782,347: 60
» » » vuokraa työvälineistä	»	3,817: 50
» rakennuskonttorin muille osastoille ..	»	47,031: 56
» kaupungin muille virastoille	»	102,355: 90
Muut menot	»	5,466,749: 63

Yhteensä Smk. 13,276,349: 25

Satamaosaston tulot toisen laskuun suoritetuista töistä ja hankituista aineksista nousivat 707,906: 45 markkaan.

Katu- ja lokaviemäriosastoon kuului 1 työpäällikkö, 1 apul. työpäällikkö, 2 ylimääräistä insinööriä, 1 piirustaja, 2 vaakitsijaa ja 2 konttoriapulaista.

Osaston alaisten työpaikkojen suoranainen työnjohto oli 19 rakennusmestarin ja 4 työnjohtajan valvonnan alaisena.

Työmiesten lukumäärä oli suurin syyskuussa eli 593 ja pienin tammikuussa, jolloin se oli 294.

Kaupungin katuosien ja yleisten paikkojen korjausta toimitettiin 429,433: 22 markan kustannuksin jaettuna seuraavasti: kiveäminen 203,603: 92

markkaa, sepelöiminen 54,981: 20 markkaa, asfalteeraus 95,108: 17 markkaa, painuneitten katujen tasoitus ja täyttö 39,829: 30 markkaa, katukilpien ylläpito 6,832: 35 markkaa sekä työnjohto ja sekalaista 29,078: 28 markkaa.

Menosääntöön otetut katujen ja yleisten paikkojen kiveämistyöt suoritettiin vuoden kuluessa.

Uutistöitten joukossa oli myös uusi silta satamaradan yli Arkadiakadun varrella vanhan puusillan sijaan, joka oli huono ja tarkoitettu ainoastaan kävelyliikennettä varten. Kun silta avattiin liikenteelle voitiin myös järjestää raitiotie etu Töölöön mikä jo kauan on ollut tarpeen vaatima. Silta tehtiin rautabetonista ja betonityö oli annettu urakalle Osakeyhtiö Constructor aktiebolag-yhtiölle, kun taas rakennuskonttori suoritti louhimis-, maankaivu-, perus-, täytämisen- ja kiveämistyöt. Sillan kustannukset nousivat 895,825: 89 markkaan.

Suurempia tasoittamistöitä suoritettiin Runebergkadulla Etel. Hesperiakadun ja Töölönkadun välillä, Helsinginkadulla Eläintarhantien ja Kristiinankadun välillä, Pengerkadulla V linjan ja Käenkujan välillä sekä Karjalankadulla Porvoonkadun risteuksen luona. Sitäpaitsi tasoitettiin Käpylässä ja Toukolassa uusia katuja 13,430 m²:n pinta-alalla 488,242: 55 markan yhteisin kustannuksin.

Viemärien ja laskuojien korjausten ja ylläpidon kulungit nousivat 352,334: 41 markkaan, jaettuna seuraavasti: johdot 36,216: 38 markkaa, syöksykaivot 156,526: 08 markkaa, ojat 115,781: 05 markkaa, työnjohto ja sekalaista 43,810: 90 markkaa.

Kustannukset Eläintarhan puhdistusasemien käytöstä ja hoidosta nousivat 76,076: 91 markkaan, joista Savilan aseman 74,380: 01 markkaan ja Alppilan luona olevan aseman 1,696: 90 markkaan. Voimankulutus Savilan asemalla nousi 24,462 kilovattituntiin ja on puhdistusteho siellä, kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorion konttorille jättämien tutkimusraporttien mukaan, ollut tyydyttävä. Alppilan luona olevaa puhdistusasemaa ei rautatiepenkereen painumisen takia laisinkaan ole pidetty käynnissä eikä konttori ole voinut ryhtyä mihinkään toimenpiteisiin aseman kuntoonlaittamiseksi koska on pelättävissä, että tapahtuu uusia painumisia.

Suuremmista töistä, jotka vuoden kuluessa suoritettiin mainittakoon sementtiputkijohto avonaisen ojan asemesta Pakaankadulta Sörnäs Aktiebolag-yhtiön alueen läpi ja Sörnäsän satamaradan alitse pääviemärijohtoon, Kumtähden alueella olevan raviradan läpi johtavan laskuojan syventäminen ja oikaisu sekä uusi rumpu 120/80 sm kulverttiputkesta Pakaankadun alle sekä viemärijohto Runebergkadulle Etel. Hesperian- ja Töölönkatujen välillä.

Uusia viemärijohtoja on sitäpaitsi teetetty Toukolassa ja Käpylässä 540 m:n pituudelta edellisellä alueella ja 150 m. jälkimmäisellä. Kustannukset olivat 282,934: 05 ja 36,604: 85 markkaa.

Sitäpaitsi teetettiin¹⁾ yhteinen kiviluvertti vesi-, kaasu-, sähkö- ja viemärijohtoja varten rautatiepenkereen alitse Eläintarhassa siihen paikkaan missä vanha alikäytävä I:sen linjan luona sijaitsee sekä alotettiin kulverttijohtoa vastaisen siirtolapuutarhan läpi Kumtähdessä. Kustannukset kulvertista olivat 180,355: 80 markkaa ja vuonna 1924 valmistuneesta viemärijohtoon osasta 165,855: 30 markkaa.

Viertoteiden ja teiden erinäisiä korjauksia varten oli vuoden menosääntöön otettu edellisiä varten 350,000 markkaa ja jälkimmäisiä varten 230,000 markkaa. Vaikka suurinta mahdollista säästäväisyyttä töiden suorittamisessa

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 53.

noudatettiin, eivät määrärahat kuitenkaan, harvinaisen pitkän kesän ja lauhkean syksyn sekä yhä kasvavan autoliikenteen takia riittäneet, jonka tähden rakennuskonttorille hallituksen esityksestä myönnettiin lisämääräraha. Viertoteitä sepelöitiin uudestaan yhteensä 26,800 m² pinta-ala 398,646: 88 markan kustannuksin ja teitä 27,900 m² pinta-ala 335,468: 62 markan kustannuksin.

Viertoteiden pintatervausta varten oli menosääntöön otettu 50,000 markan määräraha ja teki rakennuskonttori muutamia kokeita Länt. Viertotiellä, mutta lienee vielä liian aikaista antaa lausuntoa tämänlaisen päällystämisen kestävyydestä.

Menosääntöön oli lukuun Utistytöt otettu Länt. Viertotien laajentaminen Hakasalmen puistosta pohjoiseen päin, Länt. Viertotien kiveäminen Länt. Henrikinkadulta Kansallismuseoon, sekä tie Pitkästäsilasta Kaisaniemen ravintolaan. Kaksi ensinmainittua työtä suoritettiin, mutta kolmas jätettiin tekemättä, syystä ettei Kaisaniemen alueen lopullista suunnitelmaa vuoden kuluessa vielä vahvistettu.

Länt. Viertotien kiveäminen suoritettiin n. k. pienillä katukivillä ja oli katuosastolle hankittu kivenhakkauskone näitten valmistusta varten. Kone on asetettu Sturekadulle Vesisäilön alapuolelle ja on toistaiseksi toiminut hyvin.

Urheilu- ja leikkikenttien korjausta ja ylläpitoa on suoritettu menosääntöissä merkityillä määrärahoilla.

Raahekadun varrella olevalla urheilukentällä on täyttämistä ja tasoittamistöitä jatkettu 299,388: 60 markan kustannuksin ja Mustikkamaalla on salaojittusta suoritettu vastaista urheilukenttää varten 105,604:90 markan kustannuksin.

Paitsi menosääntöön otettuja tai aikaisemmin mainittuja töitä on niitä myös tehty sekä kaupungin muitten laitosten että yksityisten henkilöiden laskuun ja nousivat kustannukset niistä 2,511,532: 81 markkaan.

Geodeettisen osaston henkilökuntaan kuului kaupungingeodeetti, apulaisgeodeetti, 3 mittaus- ja kartoittaja-apulaista sekä 2 karttapiirtäjätärtä.

Rakennuskonttorin ohjesäännön 11 §:ssä mainituista, kaupungin geodeetin yleisön palvelusta tarkoitavista tehtävistä suoritettiin vuoden kuluessa 99 tonttimittausta ja uuden tonttikirjan valmistusta, 30 vanhemman tonttikirjan kopiaimista, 37 kivijalan tarkastusta, 21 rajan selvittelyä, 1 vaakitus-toimitus, 355 maa-alue ja 3-vuotiskatselmusta, ja 151 n. s. tarkastuskatselmusta; annettiin 17 todistusta tonttikirjoista y. m., 59 karttapiirrosta Reimarsin, Käpylän ja Toukolan tonttialueista, sekä 67 karttapiirrosta muista vuokra-alueista kaupungin maalta, joista 54 rahatoimikamariin.

Sitäpaitsi on geodeetti mainitun vuoden kuluessa antanut 207 kirjallista lausuntoa erinäisistä asioista yleisten töiden hallitukselle, rahatoimikamarille ja rakennuskonttorille.

Muuten on geodeettisen osaston henkilökunta vuoden ajalla jatkanut edellisinä vuosina suoritettuja kolmioverkko- ja kartoitusmittauksia. Konttorissa toimivat piirustajattaret ovat valmistelleet yleiskarttaa kaupungin maista suoritettujen mittaustöiden perusteella.

Kulmamittaustöissä on vuoden kuluessa mitattu kulmat 28:ssa III:n luokan pisteessä, sekä 94 murtolinjaverkkojen kulmapisteissä. Kordinaatteja on tullut vuoden ajalla lasketuksi 126:lle kulmapisteelle.

Tilusten asema- ja korkeusmittausta on jatkettu Kårbölen kylässä sekä suoritettu sotalaitoksen ampumaradan kartoitus Fredriksperissä yhteensä noin 425 ha.

Osaston vuosimenosääntöön otetut määrärahat käytettiin seuraavasti: kaupunki ja huvila-alueiden jako- ja mittaustöihin 30,000 markkaa, johon

sisältyy yksityisiltä kannettu apuripalkkio mitattaessa 2,250 markkaa, kolmiomittaustöihin 14,971: 77 markkaa ja kartoitustöihin 59,863: 32 markkaa.

Huonerakennusosaston henkilökuntaan kuului vuonna 1924 1 kaupunginarkkitehti, 1 apulaiskaupunginarkkitehti, 3 ylimääräistä arkkitehtia, 2 piirustajaa, 1 kirjanpitäjä ja 3 konttoriapulaista. Osaston työpaikkojen suoranainen työnjohto oli* 16 rakennusmestarin valvonnan alaisena.

Työvoima vaihteli 292 työmiehestä tammikuulla 273 työmieheen joulukuulla, ollen suurin toukokuussa eli 354 työmiestä. Työvoiman keskimäärä koko vuoden aikana oli 293 työmiestä.

Kustannukset kaupungin omistamien rakennusten ja tilusten korjauksista ja ylläpidosta nousivat 3,627,521: 87 markkaan, menosääntöön otetun 3,740,400 markan asemesta. Seuraavien töiden määrärahoja ylitettiin: Lumen kuljetus kaupungin taloista y. m. 29,958: 80 markalla, Poliisilaitoksen rakennukset 3,722: 92 markalla sekä Lämmitysjohtojen ylläpito 64,190: 43 markalla eli yhteensä 97,872: 15 markalla ja myönsi¹⁾ kaupunginvaltuusto yllämainittuja töitä varten lisämäärärahat. Muitten töitten määrärahojen säästö on 210,750: 28 markkaa. Jos säästöstä vähennetään vajuus jää 112,878: 13 markkaa, mikä summa siis on säästöä kaikista otsakkeella Korjaus ja ylläpito suoritetuista töistä.

Uutisrakennuksia ja muutoserakennustöitä varten oli menoarvioon varattu yhteensä 12,950,000 markkaa, mihin määrään lisättiin²⁾ 11,072: 40 markkaa korotettuja työpalkkoja varten, 710,000 markkaa asuinrakennusta varten keuhkotautisille, mikä määrä siirrettiin vuoden 1923 menosäännöstä, sekä 149,884: 32 markkaa etuantimäärärahana viimeainittua tarkoitusta varten, mikä määrä sittemmin merkittiin 1925 vuoden menosääntöön. Käytettävissä oleva määrärahasumma nousi siten 13,820,956: 72 markkaan, työkustannusten ollessa 12,367,766: 50 markkaa. Määräraha Kaisaniemen kansakoulutaloa varten ylitettiin 90,931: 35 markalla, minkä määrän kaupunginvaltuusto myönsi³⁾.

Määrärahansäästö muista töistä on, kun siiltä vähennetään 933,194: 13 markkaa, mikä määrä siirrettiin vuoteen 1925, 610,927: 44 markkaa. Jos säästöstä vähennetään vajuus jää 519,996: 09 markkaa, mikä määrä siis on säästö kaikista lukuun Uutisrakennukset otetuista määrärahoista.

Vuodelta 1923 siirrettiin määräraha varastohuoneen sisustamiseksi Marian sairaalan talusrakennukseen 10,000 markkaa, määrärahan säästö pukeutushuoneen sisustamiseksi vaatekaappineen samaan rakennukseen 5,823: 29 markkaa sekä määrärahan säästö Ryttylän kasvatuslaitoksen kuntoonlittamiseksi 160,545: 51 markkaa. Kahta ensiksimmäintua työtä ei vielä ole suoritettu syystä, että talusrakennuksen muutosohjelma yhä edelleen on ollut epäselvä ja siirrettiin määräraha, 10,000 markkaa, vuoteen 1925 ja palautettiin määrärahan säästö, 5,823: 29 markkaa, kaupunginkassaan.

Ryttylän kasvatuslaitoksen kuntoonlittamiskustannukset nousivat 250,462: 16 markkaan eli 89,916: 65 markkaa käytettävissä olevaa määrärahaa suuremmiksi. Kaupunginvaltuusto myönsi⁴⁾ lisämäärärahan.

Vuoden kuluessa suoritettiin sitäpaitsi töitä määrärahoilla yhteensä 2,443,230: 27 markalla, jotka myönnettiin etukäteen 1925 vuoden menosäännöstä, osaksi kaupunginvaltuuston eli rahafoimikamarin käyttövaroista, kustannukset nousivat 2,276,030: 20 markkaan.

1) Ks. tätä kert. siv. 48 ja 98. — 2) S:n siv. 73. — 3) S:n siv. 41. — 4) S:n siv. 49.

Paitsi yllämainituilla määrärahoilla suoritettuja töitä, suoritettiin erinäisiä töitä kunnan eri laitosten ja viranomaisten laskuun 185,255: 42 markkalla, mitkä työt tuottivat 25,596: 29 markkaa voittoa.

Huonerakennusosaston töitten kokonaiskustannukset vuonna 1924 nousivat siis 18,707,036: 15 markkaan.

Säästö kaikista töistä oli 592,051: 03 markkaa.

Vuoden kuluessa on vuonna 1923 aloitetut työt 4 asuinrakennuksella (96 huonetta) korttelissa n:o 585 sekä 4 asuinrakennuksella (96 huonetta) korttelissa n:o 584 Vallilassa, loppuunsuoritettu. Määrärahaa ensiksimmäinnettua rakennuksia varten oli 2,000,000 markkaa, kustannukset nousivat 1,993,370: 71 markkaan eli huonetta kohti 20,764: 28 markkaan. Määräraha jälkimmäisiä varten oli 2,000,000 markkaa, kustannukset nousivat 1,925,246: 48 markkaan eli huonetta kohti 20,054: 65 markkaan. Sitäpaitsi suoritettiin työt Kaisaniemen kansakoulurakennuksessa sekä asuinrakennuksessa keuhkotautisia varten Loviisankadun n:o 6—8 varrella loppuun. Kokonaisuääräraha Kaisaniemen kansakoulua varten oli 5,300,000 markkaa, kustannukset nousivat 5,390,931: 35 markkaan eli 90,931: 35 markkaa määrärahaa suuremmiksi. Koska rakennuksen kuutiossäilyys on 20,177 m³ on kustannus m³:ä kohti siis 267: 18 markkaa. Keuhkotautisten asuinrakennusta varten, jonka kuutiossäilyys on 3,690 m³ ja asuinhuoneitten lukumäärä 30, myönnetty kokonaisuääräraha oli 1,120,000 markkaa, kustannukset nousivat 1,119,884: 32 markkaan eli m³:ä kohti 303: 49 markkaan ja huonetta kohti 37,329: 48 markkaan.

Huonerakennusosastolla käsiteltiin vuoden kuluessa 285 diariota vietyä asiaa, joista annettiin lausuntoja osaksi Helsingin kaupungin yleisten töiden hallitukselle, osaksi rahatoimikamarille tai muille kaupungin laitoksille. Sitäpaitsi laadittiin piirustuksia ja ehdotuksia uutis- ja muutosrakennuksia varten. Niistä mainittakoon seuraavat: pää- ja työpiirustukset sairaspaviljonkiin Forsbyn kunnalliskodissa, sairaspaviljonkiin Nikkilän mielisairaalassa, asuinrakennukseen keuhkotautisille, Loviisankatu 6—8, työväenasuntoihin Vallilassa korttelissa n:o 553, muutosrakennukseen Kivelän sairaalan paviljongeissa n:oissa IV ja XIV, ullakkohuoneen sisustamiseksi Nikkilän mielisairaalan paviljongissa n:o 7, pääpiirustukset asuinrakennukseen Pakaankadulla, koulukeittiön sisustamiseksi Annankadun kansakoulussa, ala-aseman sisustamiseksi sähkölaitokselle Kampintorilla olevassa palovarikossa, piirustusehdotukset työväenasuntorakennukseen, keittiörakennukseen sekä koulu- ja hoitolaitosrakennukseen Ryttylän kasvatustaloksessa, poliisivartiokonttoriin Käpylässä, porttivahtitupaan kulkutautisairaalassa, pientenlastenkotiin Sofielundissa, verstasarakennukseen ammattikoulua varten, Pietarinkatu n:o 6, tavara-asemaan Katajanokalla, tontin n:o 7 Kasarminkadun varrella rakentamiseksi, työväenopistoon, ulkoasuunrakennukseen Toivolan lastenkotia varten, talousrakennukseen Oulunkylän lastenkodissa, pukeutumispaviljonkiin Brahekatujen urheilukentällä, katsojaparvekkeeseen Eläintarhan urheilukentällä, vahtitupaan Länsisatamassa, Mustikkamaan ja Humallahden uimalaitosten laajentamiseksi y. m.

Lämpötekniikka. Kustannukset lämmityslaitteiden korjauksista ja kunnossapidosta nousivat vuoden varrella 145,000 markkaan. Sitäpaitsi suoritettiin useita uutisrakennustöitä, joista mainittakoon: uuden höyrykattilan asettaminen raatihuonerakennukseen, joka kattila on tarkoitettu turvaamaan höyrynsaannin ent. Seurahuoneen lämmittämiseksi sekä täyttämään keskuskeittolan tarpeen; lämmityslaitos Kaisaniemen uuteen kansakouluun, lämmityslaitos Forsbyn kunnalliskodin uuteen sairaspaviljonkiin, lämmityslaitos

henkilökunnalle sisustettuun ullakkokerrokseen Nikkilän mielisairaalan paviljongissa n:o 1 sekä siellä olevien saunojen höyrylämmitys aikaisemmin käytettyjen uunien asemesta, jotka nyt poistettiin, uusi lämminvesivalmistuslaitos Kivelän sairaalaan, sekä kahden kylpyhuoneen teettäminen sinne, Suvilahden kasarmissa olevan lämmityslaitoksen muutos- ja täydentämistyöt, erinäisten asuinhuoneitten sisustamisen yhteydessä ensimmäisessä ja toisessa kerroksessa.

Sitäpaitsi toimitettiin joukko huomattavampia muutoksia aikaisempien laitteiden eri osissa ja valmistavia töitä suoritettiin lämpö- ja terveysteknillisiä laitoksia varten Nikkilän mielisairaalan vastasuunnitellussa paviljongissa. Samaten oli lämpötekniikko myös asianomaisten apuna selvittelemässä esiintyviä ammattikysymyksiä, toimitti loppukatselmuksia ja arvioimisia, sekä valvoi yksissä neuvoin Voima- ja polttoainetaloudellisen yhdistyksen kanssa kaupungin lämmityslaitosten käyttöä ja polttoainemenekkiä.

Kaupungin asema-kaavaosasto. Henkilökunnan kokouksessa ei ole mitään muutosta tapahtunut.

Vuonna 1924 laadittiin m. m. seuraavat asemakaava-suunnitelmat: lopullinen piirustus Vallilassa sijaitsevien kivitaloja varten varattujen tonttien järjestelyä varten; Boxbackan huvilayhdyskunnan asemakaavaehdotus; sekä ehdotus Kaisaniemen puiston ja Käpylän korttelin n:o 823 järjestelyä varten. Sitäpaitsi laadittiin koko se kartta-ainehisto, joka seurasi asemakaavakilpailua ehdotuksen laatimiseksi ratapihaan liittyvää kaupungin aluetta varten, sekä rahatoimikamarin asettaman liikennekomitean määräyksestä suuri joukko yleiskarttoja ja etukaupunkiliikennekysymystä valaisevia yksityiskohtaisia ehdotuksia. Osasto laati myöskin ehdotukset Senaatintorin järjestelyksi ja lokaviemäriverkon järjestelyksi Vallilan ja Vanhankaupungin väliselle alueelle, Kumtähden ryhmäpuutarhojen järjestelyksi, sekä useita julkisivukaavioita.

Allamainitut asemakaavamuutospirustukset laadittiin: tonttien n:o:jen 24 ja 25 Antinkadun varrella yhdistäminen korttelissa n:o 76, n:o:jen 20 ja 22 It. Viertotien varrella yhdistäminen tehdaskorttelissa n:o 289, n:o:jen 13 ja 21 Länt. Viertotien varrella yhdistäminen korttelissa n:o 525; sekä n:o 5 Merikadun ja n:o 9 Laivanvarustajankadun varrella yhdistäminen korttelissa n:o 130. Tontin n:o 10 Kirkkokadun varrella jakaminen korttelissa n:o 9; tontin n:o 6 Puistokadun varrella korttelissa n:o 135, tontin n:o 4 Länt. Brahekadun varrella korttelissa n:o 355, sekä tontin n:o 4 Merimiehenkadun (n:o 2 Pursimiehenkadun) varrella korttelissa n:o 112, sisäisten rakennusrajojen järjestäminen kortteissa n:oissa 331, 340, 343, 347, 350, 359, ja 362; sekä korttelien n:o:jen 37, 38 a ja 442 uudelleen järjestely.

Sisäasiainministeriö vahvisti paitsi aikaisemmin laadittuja kortteja n:o 20 ja 407 koskevia asemakaavamuutospirustuksia kaikki yllä mainitut muutokset paitsi tonttien n:o 5 Merikadulla ja 9 Laivanvarustajankadulla yhdistämisestä sekä tonttien n:o 4 Länt. Brahekadulla ja n:o 4 Merimiehenkadulla jakamista koskevat. Kahta viimeksimainittua muutosehdotusta ei rahatoimikamarikaan puoltanut.

Noin 60 kirjallista lausuntoa annettiin, useat niistä oheenliitetyillä karttaluonnoksilla valaistuina. Niistä mainittakoon lausunnot, jotka käsittävät tonttipaikkojen luovuttamista keuhkotautisairaalaan ja Punaisen ristin sairaalaa, Topeliuksen muistopatsaan paikkaa, Bothyn tilan lunastamista ja hautausmaan järjestelyä kirkosta eronneita henkilöitä varten sekä Antinkadun jatkamista korttelin n:o 175 läpi.

Puisto-osasto. Kaupungin puutarhuri herra S. Olssonin lokakuun 1 p:nä

erottua toimestaan hoiti vastanimitetty puutarhuri J. E. Blomquist lokakuun alusta mainittua tointa. Toiminta jatkui samallaisena kuin edellisenäkin vuonna. Syystä että kesä oli lämmin ja kuiva, vaati puistojen kastelu huomattavasti enemmän työväkeä kuin ennen. Pitkä, lämmin syksy aiheutti myös, että puhdistustöitä oli puistoissa tavallista runsaammin, jatkuen vuoden loppuun asti, vaikka ne tavallisesti loppuvat jo marraskuussa.

Kukkakasveja istutettiin kesän kuluessa seuraaviin paikkoihin: Kappeli-esplanadiin, Aleksanteri II:n ja J. W. Snellmanin patsaalle, Ritarihuoneen-, Katajanokan- ja Eiranpuistikkoon, Engelauealle, Hankkijan liiketalon edustalle, Henrikin- ja Arkadiakadun risteykseen, Marian sairaalan luo, Vanhan kirkon puistoon, muutamille haudoille hautausmaalla, Tähtitorninmäelle, kaupunginpuutarhaan sekä talvipuutarhan edustalla oleville pengermille. Istutettujen kasvien lukumäärä oli 23,383 arvoltaan 96,235 markkaa.

Vuosimyynti kaupunginpuutarhassa oli 271,215: 10 markkaa, joka vietiin rakennuskonttorin sekalaisten tulojen tilille ja nousi nettovoitto kirjanpidon mukaan 33,271: 25 markkaan.

Menosääntöön istutusten ja puutaimistojen kunnossapitoa varten otettu määräraha oli 850,000 markkaa, lisämääräraha 42,088: 42 markkaa. Kustannukset nousivat kirjanpidon mukaan 895,221: 26 markkaan, jakautuen seuraaviin eriin:

Kasvihuoneet	146,712: 64	Kallion kaup. kirjasto	1,458: —
Esplanadit	94,778: 70	Istutukset Kirurgisen-	
Kaivopuisto	72,972: 50	sairaan luona	8,240: 10
Tähtitorninmäki	71,892: 65	Kallion kirkko	7,095: 10
Kaisaniemi	52,338: —	Runebergin patsas	6,133: 70
Kaupunginpuutarha ..	46,151: 10	Ainepiha	6,076: 20
Eläintarha	39,888: 25	Istutukset korttelissa	
Punanotko	25,124: 40	n:o 127	5,773: —
Eiranpuistikko	21,615: 25	Tokantori	5,733: 40
Katajanokan puistikko	21,115: 30	Ateneumi	5,678: 70
Vanhan kirkon puisto..	20,943: 30	Suomen pankki	5,352: —
Hakasalmen- ja Hesperian puisto	18,870: —	Puistikko Kapteeninkadun luona	4,957: 80
Engelauea	18,008: 65	Puutaimistot	4,827: —
Liisanpuistikko	10,600: 80	Erottaja	4,743: 25
Haapaniemen istutus ..	10,416: 40	Koulutori	4,600: 30
Säätytalon puistikko ..	9,455: 30	Lönnotin patsas	4,103: 20
Lapinlahden puistikko..	8,815: 20	Istutukset V linjan luona	3,773: 80
Ritarihuoneen puistikko	8,552: 60	Puistikko Teknillisen	
Simon lehtokuja	8,390: 20	Korkeakoulun luona	3,091: 50
Haudat	8,317: 20	Istutukset Perämiehenkadun luona	2,213: 90
Ruoholahdenkadun tontilla n:o 13 olevat istutukset	8,246: 70	Aleksanteri II:n patsas	2,169: 10
Arkadia- ja Simonkadun väliset istutukset	1,894: 40	Puistikko Konstantininkadun luona	1,198: 20
Fredrikintori	1,626: 80	Sekalaiset	81,276: 67
		Yhteensä	895,221: 26

Korjaukset ja kunnossapito nimisen luvun muut menoerät oli laskettu 522,728 markaksi. Todelliset menot nousivat 424,582: 63 markkaan, määrä-

rahasta Kaisaniemen puiston kuntoonlaittamista varten siirrettiin vuoteen 1925 98,567: 95 markkaa. Menot uutistöistä nousivat 614,195: 30 markkaan, josta vuoden kuluessa käytettiin 361,895: 20 markkaa.

Varasto-osaston henkilökunnan kokoonpano oli sama kuin edellisellä vuonna.

Varasto-osaston toimena on ollut hoitaa kaupungin päävarasto sekä varastot Ruoholahdessa ja Hakaniemessä kuin myöskin konepajat Malminkadun varrella sekä rakennuskonttorin tarveaineitten osto.

Vuoden 1924 kuluessa ovat konepajoja käyttäneet rakennuskonttorin eri osastot ja yksityiset, joiden laskuun tehtiin töitä yhteensä 1,518,370: 15 markalla, kuten allaolevasta yhdistelmästä lähemmin ilmenee:

	Työainekus- tannukset.	Työkustan- nukset.	Yhteensä.
Satama- ja rautatieosasto	235,527 20	379,454 10	614,981 30
Katu- ja lokaviemäriosasto	52,796 95	108,498 50	161,295 45
Geodeettinen osasto	1,515 90	2,363 20	3,879 10
Huonerakennusosasto	140,871 60	327,430 80	468,302 40
Kaupungin asemakaava osasto	3,367 35	3,434 60	6,801 95
Puisto-osasto	11,233 25	27,118 30	38,351 55
Varasto-osasto	66,469 60	96,572 25	163,041 85
Tilivirasto	—	14,191 80	14,191 80
Muut kunnan virastot sekä yksityiset hen- kilöt	16,456 60	31,068 15	47,524 75
Yhteensä	528,238 45	990,131 70	1,518,370 15

Varastossa olevien rakennustarpeiden arvo oli tammikuun 1 p:nä 1924 1,598,026: 68 markkaa, vuoden kuluessa ostettiin tarpeita 4,051,479: 11 markalla ja käytettiin 3,362,426: 37 markan arvosta, joten säästö vuoteen 1925 oli 2,287,079: 42 markkaa.

Tarveaineiden kulutus jakaantui eri kuluttajien kesken seuraavasti: satama- ja rautatieosasto 832,842: 35 markkaa, katu- ja lokaviemäriosasto 1,473,421: 09 markkaa, huonerakennusosasto 494,136: 71 markkaa, puisto-osasto 33,330: 05 markkaa, geodeettinen osasto 9,550: 15 markkaa, varasto-osaston työpajat 403,019: 52 markkaa sekä muut laitokset ja yksityiset henkilöt 116,126: 50 markkaa.

Tilivirasto. Rakennuskonttorin tilivirastossa työskenteli vuonna 1924 sama henkilökunta kuin aikaisempina vuosina.

Yksi tiliviraston apulaisista hoiti rakennuskonttorin käsikassaa ja meni hänen aikansa kokonaan tähän työhön. Tilitodistuksia oli vuoden varrella 10,648 ja meneviä kirjelmia 1,084. Kirjanpitoerien lukumäärä on ollut 24,338 kpl. Tiliviraston määrärahasta säästy 14,952: 48 markkaa.

Kaupungin metsäin hoito. Metsänhakkuuta toimitettiin metsänpuhdistuksen yhteydessä Korppaan metsäpalstalla, rannikkoradan pohjoispuolella, jolloin saatiin 65 m³ sekahalkoja. Uusia katuja tehtäessä sekä erinäisiltä rakentamattomilta tonteilta hakattiin 26 m³ sekahalkoja, 40 peitekoivutukkia, 39 juoksevaometriä hirsiiä ja 52 j. m. parruja. Joulukuusia annettiin Koskenkylän kunnalliskotiin 30 kpl., lähetyshdistykselle 6 kpl., Bulevardikadun varrella oleville sankarihautoille 2 kpl. ja Fridhäll nimiseen sairaskotiin 1 kpl. sekä kaikki kuusenhavut, joita tarvittiin muistopatsaitten koristamiseen juhlatilaisuuksissa.

Metsänpalo tahi sellaisen alku sattui ainoastaan kerran, heinäkuun 23 p:nä Meilahden metsässä n. 700 neliömetrin alalla, jolloin kymmenkunta närettä ja muutamia pieniä mäntyjä kärventyi. Sammutus- ja vartioimiskustannukset nousivat 338: 40 markkaan.

Metsänhaaskuuta ei tapahtunut mainittavassa määrässä ja metsien ylimääräinen vartiointi ei ollut tarpeen.

Muutamien yksityisten puitten myynnistä saatiin 254 markkaa, kaikki kaadettu puutavara vietiin kaupungin omiin varastoihin.
